

Zneužití intimního obsahu: Děti chtějí být anonymní, nechťejí, aby se o problému dozvěděli rodiče

21.9.2023 - Lucie Mudráková | ESET software

S nějakou formou zneužití dobrovolně poskytnutých intimních materiálů má zkušenost každý pátý nezletilý.

Vyplývá to z loňského průzkumu společnosti ESET na téma konsenzuálního sextingu. K Policii ČR se ale dostane jen zlomek těchto případů. Drtivá většina incidentů se naopak řeší prostřednictvím různých anonymních poraden, protože děti nechťejí, aby se o problému dozvěděli rodiče, spolužáci nebo učitelé. ESET ve spolupráci s Policií ČR, dětskou psycholožkou a dalšími odborníky připravil pro rodiče a děti nejen doporučení, jak mluvit o tématu konsenzuálního sextingu, ale také konverzační karty, které jim pomohou otevřít diskusi o dalších tématech ze světa digitální bezpečnosti.

Ze statistik, které školy zasílají České školní inspekci, vyplývá, že každá druhá škola, která řeší případy šikany, má zkušenost s kyberšikanou. Není ale jasné, zda kyberšikana obsahovala sexuální komponent – tak podrobné statistiky nejsou.

Školy se sextingem zabývají až v okamžiku, když se vymkne kontrole a stane se například nástrojem pro kyberšikanu, nebo materiály uniknou ze soukromé konverzace a začnou se šířit po škole. Pak je situace řešena jako šíření dětské pornografie a obvykle je do řešení zapojena i Policie ČR.

Policie ČR se kromě případů nahlášených samotnými oběťmi zabývá i obsahem z reportů Národního centra pro pohřešované a zneužívané děti (NCMEC). Případy zneužití dítětem vytvořeného intimního obsahu se vyskytují ve statistikách těchto reportů nepravidelně, odhadem se však jedná zhruba o 10 reálných případů na 350 přijatých reportů.

„Vzhledem k dosavadní praxi a celkovému vývoji jak situace, tak i samotnému obsahu reportů, ať co se týče intimního materiálu či informací, které z nich lze vyčíst a následně efektivně využít, tak problematika sebenatáčení či fotografování dětí v ČR, je vysoce latentní a Policii České republiky téměř nehlášena,“ uvádí vedoucí odboru prevence Policejního prezidia ČR plk. Zuzana Pidrmanová.

Případy, které se podaří automaticky zachytit v reportech odesílaných Policii ČR k dalšímu řešení, se nejčastěji objevuje scénář, kdy se dítě nahraje na mobilní telefon, a následně se pokusí obsah zveřejnit na YouTube. YouTube před zveřejněním takové video zkontroluje a zachytí jako závadové a porušující zásady komunity. Video někdy zachytí a reportuje do ČR sám Google, a to v případě, kdy je telefon dítěte automaticky spárován s úložištěm Google, kam se video zálohuje.

Dítě následně v případě neúspěchu zveřejnění na sociální síti může svůj intimní materiál dále rozepisat svým přátelům prostřednictvím soukromých zpráv nebo jinými cestami, kde není závadový materiál detekován.

Platformy sociálních médií nemají povinnost mazat závadný obsah soukromých zpráv z důvodu respektování soukromí uživatelů. Profesor Kamil Kopecký, vedoucí projektu E-Bezpečí Univerzity Palackého v Olomouci, k tomu dodává: „V poradně E-Bezpečí velmi často analyzujeme záznamy sextingové komunikace obsahující intimní fotografie, která proběhla právě prostřednictvím různých

druhů messengerů, přičemž nikdy nezasáhl provozovatel sociální sítě a citlivý materiál automaticky nevymazal.“

Respondenti v loňském průzkumu společnosti ESET nejvíce uváděli, že mezi nejčastějšími kanály neoprávněného šíření jejich intimních materiálů vévodil Instagram a Snapchat, následovaný Messengerem a příspěvky na Facebooku. Přibližně u pětiny mladistvých zneužitých neoprávněným šířením jejich intimních materiálů byl zapojen WhatsApp, Telegram, TikTok, YouTube a nějaký pornografický server.

„Obecně školy či pedagogicko-psychologické poradny řeší velmi malý výsek všech incidentů, drtivá většina incidentů je naopak řešena prostřednictvím různých anonymních poraden. Můžeme říci, že v tuto chvíli např. 70-75 % případů (cca 400 případů ročně), které řeší online poradna E-Bezpečí, obsahuje sexuální komponent a týká se sextingu, přičemž v cca polovině případů jde o sexting provozovaný dětmi (osobami mladšími 18 let),“ uvádí profesor Kopecký.

Děti chtějí být anonymní zejména proto, že se stydí nebo mají strach z reakce blízkého okolí, ať jsou jimi rodiče nebo škola. Děti taky někdy chtějí zvládnout situaci vlastními silami, protože si nepřejí rodiče zatěžovat a přidělovat jim starosti. „Může jít o strach z trestu, z výčitek nebo i obavy o to, aby dítě nezklamalo své rodiče, případně aby se rodiče kvůli dítěti netrápili. Anonymní linka je pro dítě jednodušší cestou, kde může ventilovat své obavy a domluvit se na prvních krocích, které podnikne,“ vysvětluje dětská psycholožka Kamila Ryšánková.

A dodává: „Pokud jde o rodiče, ti se často domnívají, že změna chování dítěte nějak souvisí s obdobím dospívání, kdy se děti více uzavrou a rodičům vzdálí. Není výjimkou, že neví, jak se svým dospívajícím dítětem mluvit nebo se bojí jeho reakce, tak se raději dál nevyptávají.“

ESET nově v rámci projektu To nevymažeš nabízí kromě doporučení, jak lze sexting praktikovat bezpečněji a jak postupovat v případě zneužití intimního obsahu, i rady pro rodiče a učitele k tomu, jak s dětmi o tématu konsenzuálního sextingu a zneužití intimních materiálů komunikovat.

Pokud se totiž děti setkají s vydíráním, ať už k zaslání nahých fotek nebo následně jejich zveřejnění, může to mít na psychiku dítěte dlouhodobé dopady. „Mezi takové následky patří deprese nebo úzkost, nízké sebevědomí, stud, vyhýbání se lidem, psychosomatické obtíže jako bolesti břicha nebo hlavy, ale třeba i výčitky a sebeobviňování,“ upozorňuje Kamila Ryšánková.

„Pokud se dítě svěří, že po něm někdo fotky chce a je mu to nepříjemné, tak je na místě probrat s dítětem další strategii – dítě by mělo přerušit komunikaci s daným člověkem. Doporučuje se uložit si historii komunikace, fotografií, videí, ale i detaily profilu agresora na sociálních sítích a vše nahlásit na policii. Pokud se rodiče bojí situaci řešit přímo na policii, tak jde využít anonymních poraden, které s policií spolupracují,“ říká Vladimíra Žáčková, specialistka kybernetické bezpečnosti společnosti ESET.

Dítě bychom taky měli ocenit za to, že se nám svěřilo, a že si toho vážíme. Pro dítě je totiž klíčová reakce rodiče směrem k němu. Rodiče někdy zareagují na sdělení dítěte nepřiměřeně – odsoudí ho, podezřívají, kritizují a samozřejmě s tím také už v tak pro dítě nelehké situaci narůstá jeho stresová zátěž. Dítě se potom ještě víc uzavře a příště už se nesvěří. Tady platí, že dítě trpělivě vyslechnu, přijmu to, co teď prožívá a nabídnu mu svou podporu a pomoc.

Důležité je s dítětem otázky nevhodných návrhů, zasílání nahých fotek a nátlaku na internetu, pravidelně rozebírat. Ne v jednom rozhovoru, ale pravidelně se ptát, zda je něco, co je dítěti na internetu nepříjemné. Je důležité nezapomínat ani u dospívajících na pravidla užívání technologií a mít přehled o tom, co dítě na sítích dělá.

ESET proto také v rámci své globální iniciativy Safer Kids Online vytvořil sadu konverzačních karet pro děti a rodiče, které mají rodičům sloužit jako pomůcka k otevírání konverzací o online světě a budování důvěry mezi dítětem a rodičem. „Společnou diskusí se rodiče a děti nejen dozví, jak vzájemně vnímají a využívají svět technologií, ale také si připomenou, jak se v něm pohybovat bezpečně,“ uzavírá Žáčková.

Safer Kids Online je nejen obsahový web, ale především celosvětová iniciativa společnosti ESET, která má za cíl pomoci především rodičům zorientovat se v technologickém světě a stát se tak dětem průvodci. Děti a mladí lidé stále častěji používají technologie, ať už pro zábavu, učení, objevování nových zájmů nebo komunikaci s přáteli a rodinou.

Vzdělávání probíhá prostřednictvím praktických rad, článků, aktivit, vlogů a materiálů od odborníků na online bezpečnost.

Konverzační karty jsou skvělou pomůckou k otevírání konverzace a budování důvěry mezi dítětem a rodičem. Společnou diskusí se nejen dozvíte, jak vzájemně vnímáte a využíváte svět technologií, ale také si připomenete, jak se v něm pohybovat bezpečně.

Společnost ESET již od roku 1987 vyvíjí bezpečnostní software pro domácí i firemní uživatele. Drží rekordní počet ocenění a díky jejím technologiím může více než miliarda uživatelů bezpečně objevovat možnosti internetu. Široké portfolio produktů ESET pokrývá všechny populární platformy, včetně mobilních, a poskytuje neustálou proaktivní ochranu při minimálních systémových nárocích.

ESET dlouhodobě investuje do vývoje. Jen v České republice nalezneme tři vývojová centra, a to v Praze, Jablonci nad Nisou a Brně. Společnost ESET má lokální zastoupení v Praze, celosvětovou centrálu v Bratislavě a disponuje rozsáhlou sítí partnerů ve více než 200 zemích světa.

<https://www.eset.com/cz/o-nas/pro-novinare/tiskove-zpravy/zneuziti-intimniho-obsahu-deti-chteji-byt-anonymni-nechteji-aby-se-o-problemu-dozvedeli-rodice>